

1 Implementatiekansen bij het advies over taal en nieuwkomers (2019)

Inleiding

Het Algemeen Secretariaat van de Taalunie heeft het **advies over taal en nieuwkomers** besproken met verschillende vertegenwoordigers van de Nederlandse en Vlaamse overheden, onder meer van Sociale Zaken en Integratie en Inburgering, en wil de leden van het Comité van Ministers informeren over de volgende **implementatiekansen** die zich bij de aanbevelingen in het advies aandienen.

De Nederlandse en Vlaamse leden van het Comité van Ministers worden met de aanbevelingen deels aangesproken op hun eigen bevoegdheden voor Onderwijs en Cultuur en deels op bevoegdheden waarvoor andere ministers in de Nederlandse, Vlaamse en Brusselse regering verantwoordelijk zijn.

De aanbevelingen die betrekking hebben op hun **eigen bevoegdheden**, kunnen de Nederlandse en Vlaamse leden van het Comité van Ministers zelf oppakken. De aanbevelingen die (ook) op **andere bevoegdheden** betrekking hebben, kunnen ze als vertegenwoordigers van hun voltallige regeringen oppakken met hun (eveneens) bevoegde **collega-ministers** in de hierboven genoemde regeringen.

Met hun collega-ministers kunnen de Nederlandse en Vlaamse leden van het Comité van Ministers afspreken welke aanbevelingen op welke manieren en met welke partners verder in beleid en praktijk kunnen worden omgezet. Het is belangrijk dat dit nu gebeurt omdat de aanbevelingen mee invulling kunnen geven aan de **nieuwe wetgeving rond Inburgering** die in **Nederland** wordt ingevoerd en de aandacht die voor het leren van Nederlands wordt gevraagd in het **nieuwe Vlaamse Regeerakkoord**.

In het advies over taal en nieuwkomers worden **9 aanbevelingen** gedaan. We laten deze hieronder allemaal aan bod komen langs de volgende **3 hoofdlijnen**: (I) meer maatwerk in het leren van de taal, (II) meer ruimte voor het geïntegreerd leren van de taal, en (III) meer mogelijkheden tot taalcontact en oefenkansen in de praktijk. Naar de aanbevelingen uit het advies zelf wordt verwezen met (1-9).

(I) Meer maatwerk in het leren van de taal

(Onderwijs, Sociale Zaken en Samenleven + Gemeenten en Bijstand)

Nieuwkomers hebben nood aan meer **maatwerk (1)** in het leren van de taal, zodat ze hun eigen taalcompetenties maximaal kunnen ontwikkelen en de investeringen en inspanningen die zij en de overheden hiervoor leveren, ook maximaal kunnen renderen. Voor zowel de nieuwkomers als de overheden, is het dus van groot belang dat er voldoende **cursussen op maat** worden aangeboden, die inspelen op verschillende leervermogens en **doelsituaties (2)** van individuele nieuwkomers.

Om aan nieuwkomers meer cursussen op maat aan te kunnen bieden, door **overheidsdiensten** dan wel **marktpartijen**, hebben de overheden nood aan een overzicht van de individuele behoeftes die bestaan. Individueel kunnen deze behoeftes het best worden vastgesteld met een **brede en lange intake (3)** en **verdere individuele monitoring (4)**. Om vervolgens tot een overzicht van individuele behoeftes te komen en te weten welke cursussen moeten worden aangeboden om eraan tegemoet te komen, is het van belang dat de **intakes zo centraal mogelijk worden georganiseerd** en **informatie over zowel de intakes als de verdere individuele monitoring zo veel mogelijk wordt gedeeld**.

In Vlaanderen bestaat een **centrale intake** via het **Vlaams Agentschap Integratie en Inburgering** en het **Huis van het Nederlands Brussel**. In **Nederland** vinden de **intakes meer verspreid** plaats. In zowel Vlaanderen als Nederland kan nog meer worden ingezet op verdere individuele monitoring en algemene informatie-uitwisseling. Zeker in Nederland kunnen ook de **gemeenten** hierin een rol op zich nemen. Met behulp van verdere individuele monitoring en algemene informatie-uitwisseling, kan ook het aanbod zelf verder worden opgevolgd en nader worden **onderzocht (9)**. Zo kunnen de overheden op termijn beter te weten komen wat goed werkt en wat minder, en in de toekomst nog veel gerichtere keuzes maken in het aanbod dat ze door overheidsdiensten dan wel marktpartijen (laten) voorzien.

Het nader onderzoek naar het aanbod van cursussen op maat kan door de overheden zelf worden geagendeerd bij diverse **universiteiten** in Nederland en Vlaanderen, bijvoorbeeld in overleg de eigen **onderwijsraden** en **-inspecties** en het **Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek** in Nederland.

Op het vlak van het taalonderwijs zelf wordt in het advies nog aandacht gevraagd voor **competente leraren (6)** en **digitale competenties bij nieuwkomers (8)**. De **lerarenopleidingen** kunnen worden gevraagd hun studenten intensiever voor te bereiden op het lesgeven aan anderstalige nieuwkomers. Zo kunnen ze inzetten op de interculturele vaardigheden van hun

studenten en hen erop voorbereiden dat er bij de doelgroep traumatische ervaringen mee kunnen spelen en beperktere digitale competenties aanwezig kunnen zijn. Aan de **aanbieders van digitale leermiddelen** kan worden gevraagd om nog meer in te spelen op de specifieke behoeftes van leeders van het Nederlands als een tweede taal en hierbij ook rekening te houden met mogelijk beperktere digitale competenties bij deze doelgroep.

(II) Meer ruimte voor het geïntegreerd leren van de taal

(Onderwijs, Sociale Zaken, Samenleven, Werk e.a. + Gemeenten en Bijstand)

Het leren van de taal kan niet tot de klas en/of (digitale) zelfstudie worden beperkt. Het vraagt om heel veel **sociale interacties** in heel uiteenlopende **werkelijke situaties**. In **trajecten** waarin het leren van de taal met een opleiding, een baan of nog een andere vorm van maatschappelijke participatie wordt gecombineerd, kunnen formeel en informeel leren elkaar versterken en kan tot **geïntegreerd leren (5)** worden gekomen, wat in de praktijk goed blijkt te werken en vaak mooie resultaten oplevert.

Voor al deze trajecten kunnen door de overheden **nog meer mogelijkheden in de praktijk** worden gecreëerd. Voor de combinatie met een opleiding kunnen hiervoor verdere afspraken worden gemaakt met diverse **onderwijsverstrekkers**, voor de combinatie met een baan met diverse **tewerkstellings- en werkgeversorganisaties**, en voor de combinatie met nog een andere vorm van maatschappelijke participatie met diverse partijen zoals verderop vermeld (zie onder III). Voor de combinatie met een baan bestaat in Nederland de **taskforce Werk en Integratie**, die hiervoor kan worden aangesproken.

Tot slot kunnen ook deze trajecten meer worden opgevolgd en nader worden **onderzocht (9)**, zodat de beste praktijken tot voorbeeld kunnen strekken en de minder goede kunnen worden bijgestuurd. Ook dit nader onderzoek kan door de overheden zelf worden geagendeerd bij diverse **universiteiten** in Nederland en Vlaanderen, bijvoorbeeld in overleg met de diverse partijen die erbij betrokken zijn.

(III) Meer mogelijkheden tot taalcontact en oefenkansen in de praktijk

(Cultuur, Sociale Zaken, Samenleven, Welzijn, Jeugd, Sport e.a. + Gemeenten en Bijstand)

Taalcontact en oefenkansen in de praktijk (7) zijn voor nieuwkomers cruciaal om de taal te leren, maar dienen zich niet altijd even laagdrempelig of spontaan aan. Voor de **overheden** zelf is het van belang dat taaldrempels voor

alle burgers zo veel mogelijk worden weggenomen en dat er zo veel mogelijk in **begrijpelijke en klare taal** wordt gecommuniceerd. Voor nieuwkomers kan ook niet altijd alles meteen digitaal of in onze eigen taal. Daarom blijft er ook nood aan **niet-digitale en anders- of meertalige ondersteuning**. Aan deze behoeftes kunnen de overheden zelf tegemoetkomen.

In het aanbieden van taalcontact en oefenkansen aan nieuwkomers speelt de **samenleving als geheel** natuurlijk ook een belangrijke rol. De overheden kunnen het **maatschappelijk middenveld** (werkgeversorganisaties, vakbonden, ziekenfondsen, woningcorporaties e.a.) en **verenigingsleven** (jeugd- en ouderenverenigingen, sportclubs, cultuurgezelschappen e.a.) stimuleren om taalcontact en oefenkansen aan te bieden, bijvoorbeeld door aan te moedigen dat ook zij **begrijpelijke en klare taal** gebruiken en door participatietrajecten met **taalmaatjes** of **samenlevingsbuddy's** te ondersteunen. Het spreekt voor zich dat talige participatie door nieuwkomers ook de samenleving zelf ten goede komt.

Tot slot geldt ook voor deze trajecten dat verdere opvolging en nader **onderzoek (9)** meer inzichten kunnen opleveren in wat goed werkt en wat minder, en dat hieruit kan worden geleerd voor latere keuzes.

[Algemeen Secretariaat van de Taalunie, januari 2020.](#)